



Kontroll av Verdal kommune mht. drift av kommunalt avløpsnett

Virksomhet:	Verdal kommune	Tidsrom for kontrollen:	27.09.2013
Virksomhetens adresse:	7750 Verdal	Virksomhetens kontaktperson:	Bård Kotheim, virksomhetsleder for Teknisk drift
Organisasjonsnummer:	938 587 418	Deltagere fra Fylkesmannen:	Leif Inge Paulsen, senioringeniør
		Rapport utarbeidet:	02.10.2013

Rapportens innhold:

Kontrollen omfattet følgende emner:

- Forurensning: Hvordan kommunen som eier og driver av kommunalt avløpsnett ivaretar myndighet og plikter etter forurensningsforskriftens kapittel 14 og 15B samt «Revidert utslippstillatelse for Ørin renseanlegg – Verdal tettsted» av 25.01.2007
- Internkontroll, fylkesmannen har bedt å få tilsendt relevante deler av internkontrollsystemet mht. drift av kommunalt ledningsnett

Hovedkonklusjon:

Følgende avvik framkom:

- 1. Akutt utslipp fra kommunal avløpsledning med vesentlig virkning i Skjördalsbekken ble ikke varslet 110-sentral/ forurensningsmyndighet**
- 2. Overløp fra kommunal avløpsledning i Skjördalen til sårbar resipient fanges ikke opp av den automatiske driftsovervåkingen**
- 3. Avløpsledningen fra Skjördalen til Ørin renseanlegg er underdimensjonert med dagens påslipp**

Innhold:

1. Innledning
2. Dokumentunderlag
3. Kontrollens omfang
4. Avvik
5. Anmerkninger
6. Andre forhold
7. Gjennomføring

Vedlegg:

Vedlegg 1: Dokumentunderlag for kontrollen

Vedlegg 2: Deltakere ved kontrollen

1. Innledning

Bakgrunn

Rapporten er utarbeidet etter kontroll av Verdal kommune 27.09.2013 som eier og driver av kommunalt avløpsnett.

Fylkesmannen mottok tips fra en privatperson om alvorlig forurensning i Skjördalsbekken ettermiddagen 26.09.2013. Den kommunale avløpsledningen nedstrøms Skjördalen avfallsanlegg og Ecopro AS gitt tett i 12-13-tiden 26.09.2013. Tilstoppingen medførte at avløpsvatnet, bl.a. sigevann fra deponiet samt prosessavløpsvann fra Ecopro AS, havnet i Skjördalsbekkens øvre del. Avløpsvatnet kom fra tredje avløpskum nedstrøms Skjördalens avfallsanlegg, ca. 600 meter nedenfor deponiet. Utslippet medførte at all fisk i øvre del, og sannsynligvis all fisk i hele Skjördalsbekken, døde. Fylkesmannen valgte med bakgrunn i denne hendelsen å gjennomføre et uanmeldt tilsyn med Verdal kommune som eier og driver av kommunalt ledningsnett.

Kontrollen fokuserer på virksomhetens oppfyllelse av krav innenfor drift av avløpsnett. Formålet med undersøkelsen er å vurdere om Verdal kommune har tilfredsstillende styring i forhold til regelverket som regulerer oppsamling av kloakk tilknyttet Ørin renseanlegg. Rapporten viser avvik avdekket under kontrollen, men gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomheten.

Undersøkelsen ble gjennomført ved befarings og intervju av to personer i organisasjonen, samt granskning av dokumenter som utslippstillatelse og forurensningsforskrift. Virksomhetens internkontroll mht. drift av ledningsnett er etterspurt.

Definisjoner:

- Avvik: mangel på oppfyllelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift.
- Anmerkning: er forhold som ikke omfattes av definisjon for avvik, men som påpekes for å oppnå forbedringer.

2. Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget ved kontrollen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall
- Forurensningsforskriftens kap. 14 og 15B
- Revidert utslippstillatelse for Ørin renseanlegg – Verdal tettsted av 25.01.2007
- Internkontrollforskriften
- Virksomhetens internkontroll

3. Kontrollens omfang

Tema for kontrollen var

- Forurensning fra ledningsnett
- Dimensjonering av ledningsnett
- Driftsovervåking på kommunalt avløpsnett
- Påslippsavtaler
- Internkontroll

4. Avvik

Følgende avvik framkom under kontrollen:

Avvik 1

Akutt utslipp fra kommunal avløpsledning med vesentlig miljøvirkning i Skjördalsbekken 26.09.2013 ble ikke varslet 110-sentral (brannvesen) eller forurensningsmyndighet

Kommentar:

Forurensningsloven har varslingsplikt ved akutt forurensning, dvs. forurensning som oppstår plutselig, har betydning og er ulovlig. Dette er tatt inn i utslippstillatelsen av 25.01.2007 pkt.11:

«Ved akutt forurensning eller fare for akutt forurensning, skal den ansvarlige straks varsle brannvesenet i henhold til bestemmelsene i forskrift om varsling av akutt forurensning.»

I tillatelsens pkt. 5 heter det følgende: *«Store og langvarige utslipp som har vesentlig virkning skal varsles fylkesmannen i henhold til instruks i internkontrollen».*

Utslipp fra ledningsnett til Skjördalsbekken 26.09.2013 ble ikke varslet til 110-sentralen/brannvesenet eller fylkesmannen. Da kommunen ble kjent med utslippet, ble spylebil rekvirert og avløpsledningen åpnet. Kommunen burde varslet fylkesmann og brannvesen om hendelsen. Som følge av manglende varsling foretok brannvesenet unødvendig oppfølging kvelden 26.09.2013, etter at lekkasjen var stanset tidligere på dagen. Ved varling til 110-sentralen skjer all nødvendig varsling videre til relevante aktører automatisk etter en varslingsplan. Blant annet varsles Kystverket, som fører statistikk over akutte forurensningshendelser.

Avvik 2

Overløp fra kommunal avløpsledning i Skjördalen til sårbar resipient fanges ikke opp av den automatiske driftsovervåkingen

Kommentar:

I henhold til forurensningsforskriftens kapittel 14-5 skal avløpsnett, uten at det medfører uforholdsmessig store kostnader, dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes med utgangspunkt i best tilgjengelig teknologi og fagkunnskap, særlig med hensyn til

- a) avløpsvannets mengde og egenskaper,
- b) forebygging av lekkasjer og
- c) begrenning av forurensning av resipienten som følge av overløp

Den ansvarlige skal legge til grunn anerkjente metoder som beslutningsgrunnlag for rehabilitering av avløpsnett. Den ansvarlige skal ha en oversikt over alle overløp på avløpsnett. Oversikten skal også inkludere eventuelle lekkasjer av betydning.

I henhold til utslippstillatelsens kapittel 5 kreves at det normalt ikke kan monteres nødoverløp i separatsystem for spillvann med utslipp til resipienter med brukerinteresser, uten at det er installert anlegg for varsling til driftssentral eller blinkende alarmlys. Urenset utslipp via overløp til mindre vassdrag med brukerinteresser, skal varsles til driftssentral eller med blinkende alarmlys.

Avløpsledningen i Skjördalen, som frakter forurenset sige- og prosessavløpsvann og ligger nært den sårbare og viktige sjøarebekken Skjördalsbekken, fanger i dag ikke opp lekkasjer og utslipp i tilstrekkelig grad.

Under tilsynet framkom at oppstuvning av spillvann i pumpestasjonen på Nesflata varsles til driftssentralen. Det at spillvannet ikke kommer fram til denne stasjonen, som tilfellet var 26.09.2013, medfører ikke varsling. Etablering av slikt varsel kan være et mulig tiltak for lettere å fange opp lekkasje på ledningen oppstrøms pumpestasjonen.

Avvik 3

Avløpsledningen fra Skjørdalen til Ørin renseanlegg er underdimensjonert med dagens påslipp

Kommentar:

Internkontrollforskriften har som formål at det skal foregå et systematisk forbedringsarbeid i virksomheter for bl.a. forebygging av miljøforstyrrelser og vern av ytre miljø mot forurensning, jf. internkontrollforskriften, § 1. Av forskriftens § 5, pkt. 6 og 7, framgår at farer og problemer (risiko) skal vurderes, og tiltak utarbeides, som f.eks. å fastsette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge forurensning. Dette skal dokumenteres skriftlig.

Av forurensningsforskriften § 15A-4 framgår at kommunen er forurensningsmyndighet mht. påslipp av avløpsvann til offentlig avløpsnett fra virksomheter. I tillegg til eventuelle krav fastsatt i utslippstillatelse av statlig forurensningsmyndighet, kan kommunen i enkeltvedtak eller i forskrift fastsette vilkår til påslipp.

Hendelser med gjentetting av avløpsledningen og overløp til Verdalselvas kanskje viktigste gytebekk for sjøaure, tyder på at ledningsnettets ikke er tilstrekkelig dimensjonert for de industripåslipp som er tilkoblet, eller at vedlikeholdet/driften av nettet ikke er godt nok. I følge kommunen spyles ledningsnettets fra Skjørdalen to ganger pr. år.

Om det ikke alt er gjort, bør det gjennomføres en risikovurdering for å avklare om ledningsnettets er tilstrekkelig dimensjonert for dagens mengde og sammensetning av avløpsvannet, evt. utarbeides tiltak på ledningsnettets som videoovervåking, hyppigere spyling evt. sette krav til industripåslipp gjennom vedtak eller påslippsavtale. Det foreligger i følge Kotheim ikke påslippsavtale for utslippet fra Ecopro AS i dag. Kommunen har i forurensningsforskriftens kapittel 15A-4 anledning til å sette vilkår til påslipp, bl.a. forrensing. Dette er også forhold som også Fylkesmannen kan vurdere som forurensningsmyndighet ovenfor de to avfallsvirksomhetene i Skjørdalen.

5. Anmerkninger

Ingen anmerkninger ble gjort under kontrollen:

6. Gjennomføring

Kontrollen omfattet følgende aktiviteter:

- Befaring til Skjørdalsbekken 27.09.2013
- Gransking av utslippstillatelsen og forurensningsforskriften.
- Telefonsamtaler med Bård Kotheim
- Virksomhetens internkontroll og evt. andre relevante dokumenter er etterspurt

I vedlegg 2 er det gitt en oversikt over deltakerne på kontrollen.

Dokumentunderlag for Fylkesmannens kontroll

Følgende dokumenter fra virksomheten lå til grunn for kontrollen:

1. Forurensningsforskriften, kapittel 14 og 15B
2. Revidert utslippstillatelse for Ørin renseanlegg – Verdal tettsted
3. Internkontrollforskriften
4. Internkontrollsystemet for Verdal kommune er etterspurt

Oversikt over hvilke personer fra virksomheten som var direkte involvert i kontrollen.

I tabellen under er det gitt en oversikt over deltakere fra virksomheten.

Navn	Funksjon
Bård Kotheim	Virksomhetleder for Teknisk drift i Verdal kommune
Bjarne Flakk	Teknisk drift, Verdal kommune

Fra Fylkesmannen deltok Leif Inge Paulsen, senioringeniør.